

INLEIDING

meningitis = hersenvliesontsteking: een aandoening waarbij de hersenvliezen ontstoken zijn
sepsis = bloedvergiftiging, een infectie in de bloedbaan
encefalitis = hersenontsteking, een aandoening waarbij direct de hersenen zijn aangedaan
RVP = rijksvaccinatieprogramma

Tegen een aantal ziekteverwekkers van meningitis, sepsis en/of encefalitis is vaccinatie beschikbaar, maar niet tegen allemaal. In deze folder ziet u welke vaccins er zijn en of en wanneer ze opgenomen zijn in het rijksvaccinatieprogramma (RVP). Bij de 'nieuwste' meningokokkenvaccins - ACWY en B - geven we informatie over de bijwerkingen.

VACCINS

Mazelen / Bof-Mazelen-Rubella (BMR)

Mazelen vaccin vanaf 1976 tot 1987 in het RVP. In 1987 vervangen door BMR vaccin.

Mazelen en BMR vaccins zijn ter bestrijding van bof, mazelen en rode hond (rubella). Meningitis en/of encefalitis zijn complicaties van de bof en mazelen.

Soorten meningitisvaccins

Hib, pneumokokken 7-, 10- of 13-valent, meningokokken C en ACWY vaccins zijn geconjugeerde vaccins. Ze geven minimaal 5 jaar bescherming (immunitet) vanaf jonge leeftijd. Tegen pneumokokken en meningokokken zijn er ook er niet geconjugeerde (polysaccharide) vaccins die 3-5 jaar bescherming bieden.

Haemophilus influenzae type b - Hib

Vanaf 1993 in het RVP

Hib was niet alleen een belangrijke veroorzaker van meningitis en sepsis maar ook van strottenklepontsteking, keel-, oor-, bijholte- of longontsteking.

Pneumokokken

Vanaf 2006 in het RVP

De pneumokok kent 90 verschillende typen die niet allemaal ziekmakend zijn. Het geconjugeerde pneumokokkenvaccin in het RVP beschermt minimaal 5 jaar tegen de 10 meest voorkomende typen.

Een niet geconjugerd pneumokokkenvaccin beschermt tegen 23 typen gedurende 3-5 jaar, vanaf de leeftijd van 2 jaar. Het wordt aan kinderen en volwassenen met een verhoogd risico op ziekte gegeven.

In 2018 adviseerde de Gezondheidsraad pneumokokkenvaccinatie voor ouderen vanaf 60 jaar met het 23 typen vaccin. In 2019 besluit de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport of hij dit advies overneemt.

De pneumokok veroorzaakt ook longontsteking (pneumonie) en/of oorontsteking (otitis media). Jonge kinderen en ouderen lopen het meeste risico om ziek te worden. Door vaccinatie via het RVP is het aantal gevallen afgenomen.

Leeftijd	6-9w	3m	4m	11m	14m	9j	14j
Hib	x	x	x	x			
Pneumo	x		x	x			
Men ACWY					x		x
BMR					x	x	
Men B*	2-5 mnd: 4; 3-23 mnd: 3; vanaf 2 jr 2 vaccinaties						

*Zelf regelen en bekostigen via huisarts/vaccinatiecentrum

Meningokokken

Meningokokken veroorzaken meningitis en/of sepsis, zeer ernstige ziektebeelden met soms restcomplicaties of overlijden tot gevolg.

Meningokokken C

Vanaf 2002 tot mei 2018 in RVP; 1 vaccinatie

Na een plotselinge stijging van ziektegevallen is het meningokokken C vaccin in 2002 in het RVP opgenomen. In 2002 zijn ook kinderen tot 18 jaar gevaccineerd.

Meningokokken ACWY

Vanaf mei 2018 in het RVP, vaccin tegen C vervalt

Vanaf 2015 stijgt het aantal gevallen van meningokokken W. Daarom krijgen baby's vanaf 2018 een meningokokken ACWY vaccin in plaats van meningokokken C.

Vanaf oktober 2018 krijgen ook alle 14-jarigen de ACWY vaccinatie aangeboden. Alle 15-18 jarigen krijgen de vaccinatie in 2019 eenmalig aangeboden omdat het dragerschap in deze leeftijdsgroep hoog is. De verwachting is dat door vaccinatie niet alleen minder ziekte zal voorkomen, maar ook het dragerschap van meningokokken W afneemt.

Meningokokken ACWY vaccinatie beschermt in principe tegen alle varianten van A, C, W en Y, **maar niet tegen B**. Een vaccin kan nooit 100% bescherming bieden, in individuele gevallen kan het zijn dat het geen bescherming geeft, door bijvoorbeeld een stoornis in het immuunsysteem.

In Nederland zijn 2 meningokokken ACWY vaccins geregistreerd: Nimenrix® (vanaf 6 weken) en Menveo® (vanaf 2 jaar).

Meningokokken ACWY in andere landen

Het ACWY vaccin wordt ook gegeven aan reizigers naar landen of plaatsen met een hoger risico, zoals bijvoorbeeld Mekka. Meningokokken A komt vooral in bepaalde delen van Afrika voor.

Bijwerkingen

Zoals elk vaccin, hebben ook meningokokken ACWY vaccins tijdelijke bijwerkingen. Deze zijn vergelijkbaar met die van Hib en meningokokken C vaccins.

Meest voorkomend zijn een rode, harde of pijnlijke plek rond de injectieplaats, koorts en malaise. Zeldzaam zijn (ernstige) allergische reacties.

Meningokokken B

Niet in rijksvaccinatieprogramma

In Nederland is een vaccin tegen meningokokken B verkrijgbaar maar niet via het RVP: Bexsero® (vanaf 2 maanden). Niet in Nederland verkrijgbaar is een ander meningokokken B vaccin, Trumenba® (vanaf 10 jaar, 2 of 2+1 doses).

Meningokokken B vaccins beschermen niet volledig. Naar verwachting geeft Bexsero® een bescherming van ± 80% tegen meningokokken B, Trumenba® ± 90%.

Het meningokokken B vaccin heeft geen invloed op het dragerschap. Dit betekent dat door vaccinatie alleen degene die gevaccineerd is beschermd wordt. Het dragerschap binnen de Nederlandse gemeenschap zal niet afnemen door deze vaccinatie, zoals dat bij meningokokken ACWY wel verwacht wordt.

Meningokokken B in andere landen

Sinds 2015 zit het meningokokken B vaccin in het vaccinatieprogramma van Engeland. In Australië, Canada, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Oostenrijk, Polen, Portugal, Spanje, Tsjechië wordt het aanbevolen of is het deels opgenomen in het programma.

In december 2018 adviseerde de Gezondheidsraad dit vaccin niet op te nemen in het Rijksvaccinatieprogramma in Nederland.

Bijwerkingen

Meest voorkomende tijdelijke bijwerkingen van het meningokokken B vaccin zijn zwelling, roodheid, pijn op de injectieplaats. Daarnaast komt regelmatig (hoge) koorts voor, vooral wanneer het gelijk met andere vaccins wordt gegeven. Wordt het vaccin alleen gegeven, of geeft men van te voren paracetamol, dan zijn de bijwerkingen vergelijkbaar met vaccins tegen bijvoorbeeld pneumokokken. Zeldzaam zijn (ernstige) allergische reacties.

VACCINEREN BUITEN HET RVP OM?

Wilt u uw kind of uzelf laten vaccineren tegen pneumokokken, meningokokken B of ACWY buiten het RVP om? Dan kunt u dit overleggen met uw huisarts. Vaccinatiekosten zijn dan voor uw eigen rekening. Vaccins zijn te bestellen via uw huisarts en/of vaccinatiecentrum.

Meer informatie over meningitisvaccins:

www.meningitis-stichting.nl
www.rivm.nl/vaccinaties

Meningitis Vaccins

vaccins tegen
meningitis (hersenvliesontsteking),
sepsis (bloedvergiftiging) en
encefalitis (hersenontsteking)

mazelen	1976
BMR	1987
Hib	1992
menC	2002
pneumokokken	2006
menACWY	2018

nederlandse
meningitis
stichting

www.meningitis-stichting.nl
@NMS2019